

เอกสารการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มีการสำรวจเกี่ยวกับลักษณะนิสัยในการฟังรายการวิทยุกระจายเสียง ซึ่งการวิจัยนี้ได้แนวความคิดมาทำการวิจัยในเรื่องเวลาที่ประชาชนฟังรายการ และรายการวิทยุกระจายเสียงที่ประชาชนชอบฟัง ดังนี้

สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี¹ ได้ทำการสำรวจวิทยุและโทรทัศน์ทั่วราชอาณาจักรเมื่อ พ.ศ. 2511-2512 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนครัวเรือนที่มีเครื่องรับและจำนวนเครื่องรับแยกตามอาชีพหลักของครัวเรือนในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาล เป็นรายจังหวัด และสำรวจลักษณะและนิสัยในการฟังวิทยุของครัวเรือนที่มีเครื่องรับวิทยุในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล เมื่อนำผลการวิจัยมารวมกันทุกภาคปรากฏว่าในระยะเวลาที่ประชาชนฟังวิทยุครัวเรือนที่อยู่ในเขตเทศบาลประมาณร้อยละ 50 ขึ้นไป ฟังวิทยุระหว่างเวลา 7.00-12.59 น. และระหว่างเวลา 20.00-20.59 น. ในวันต่าง ๆ ของสัปดาห์ ส่วนครัวเรือนที่อยู่ในนอกเขตเทศบาลประมาณร้อยละ 50 ขึ้นไป ฟังวิทยุระหว่างเวลา 6.00-13.59 น. และระหว่างเวลา 20.00-20.59 น. ช่วงเวลาที่ประชาชนทั้งในและนอกเขตเทศบาลฟังวิทยุมากที่สุดคือ 7.00-7.59 น. และ 20.00-20.59 น. ยกเว้นประชาชนในภาคกลางที่อยู่ในนอกเขตเทศบาล ซึ่งฟังวิทยุมากที่สุดระหว่างเวลา 9.00-10.59 น. ส่วนเวลาตั้งแต่ 22.00 น. เป็นต้นไป ประชาชนทั้งในและนอกเขตเทศบาลแต่ละภาคฟังวิทยุน้อยมากเมื่อเทียบกับช่วงเวลาอื่น ๆ

¹ สำนักงานสถิติแห่งชาติ, รายงานผลการสำรวจวิทยุและโทรทัศน์ทั่วราชอาณาจักร พ.ศ. 2511-2512 (โรงพิมพ์สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2512), หน้า 13-15.

ส่วนในเรื่องเกี่ยวกับรายการวิทยุกระจายเสียงที่ประชาชนชอบฟัง รายการวิทยุที่ครัวเรือนประมาณร้อยละ 50 ขึ้นไป ชอบฟังมากถึงพอประมาณสำหรับในเขตเทศบาลแต่ละภาคได้แก่รายการ 5 ประเภทดังนี้ คือ เพลงไทยสากลหรือคอนเสิร์ตไทยสากล ชาวจากทางราชการหรือชาวในท้องถิ่น ชาวต่างประเทศ ละครวิทยุและเพลงลูกทุ่ง สำหรับนอกเขตเทศบาลแต่ละภาคได้แก่รายการ 7 ประเภทดังนี้ คือ เพลงลูกทุ่ง ชาวจากทางราชการหรือชาวในท้องถิ่น ละครวิทยุ ชาวต่างประเทศ รายการเกษตร รายการศาสนา เพลงไทยสากลหรือคอนเสิร์ตไทยสากล ร้อยละของผู้ชอบฟังเพลงลูกทุ่งในท้องถิ่นนอกเขตเทศบาลแต่ละภาค สูงกว่าของในเขตเทศบาลภาคนั้น ๆ และเพลงลูกทุ่งมีจำนวนผู้ชอบฟังสูงที่สุดในบรรดารางการวิทยุทั้งหมดในท้องถิ่นนอกเขตเทศบาลแต่ละภาค

จากรายงานสรุปการสำรวจสื่อมวลชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย โดยศูนย์วิจัยนิเทศศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์² ซึ่งได้ทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับสื่อมวลชนชนิดต่าง ๆ ทั้งในอดีตและปัจจุบันในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย จากการวิจัยที่สถาบันวิจัยในประเทศไทยทำไว้คือ สำนักงานสถิติแห่งชาติ (พ.ศ. 2511-2512) บริษัทวิจัยดีมาร์ (ธันวาคม 2515) และฝ่ายวิจัยสำนักข่าวสารอเมริกันกรุงเพพ ๗ (2507-2514) ปรากฏผลรายงานสรุปเกี่ยวกับเวลาฟังรายการวิทยุกระจายเสียงของประชาชนว่า เวลาที่มีผู้ฟังวิทยุมากที่สุด ซึ่งทั้งสามสถาบันได้ทำการวิจัยไว้พบว่าช่วงเวลาที่มีผู้ฟังมากที่สุดนั้นตรงกัน คือช่วงเวลาจาก 6.00 น.-หลัง 8.00 น. เล็กน้อย ช่วงเวลาที่นิยมฟังมากรองลงมาคือระหว่างเวลา 19.00 น.-21.00 น. ช่วงเวลาที่มีผู้ฟังน้อยได้แก่เวลาระหว่าง 11.00 น.-19.00 น.

² Chulalongkorn University, Faculty of Communication Arts.
Summary of Mass Media Surveys : Northeastern Thailand, (np; nd.)
 pp. 36-45.

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรายการวิทยุกระจายเสียงที่ประชาชนชอบปรากฏว่า รายการเกษตรมีแนวโน้มว่ามีผู้ฟังมากหากมีการจัดรายการที่น่าสนใจและผลิตเพลง รายการเพลงลูกทุ่ง หมอลำ เพลงไทยสากลหรือดนตรีไทยสากล เป็นรายการที่ผู้รับฟังชอบมาก เพลงลูกทุ่งมีผู้ฟังทั้งในและนอกเขตเทศบาลถึงเกือบร้อยละ 90 หมอลำเป็นที่นิยมมากนอกเขตเทศบาล ร้อยละ 87 เป็นครวัเรื้อนที่ฟังรายการหมอลำและร้อยละ 71 ของครวัเรื้อนทั้งหมดชอบรายการนี้ ร้อยละ 85 ของครวัเรื้อนในเขตเทศบาลฟังรายการเพลงไทยสากลหรือดนตรีไทยสากลในจำนวนครวัเรื้อนที่ฟังนี้มีเพียงร้อยละ 42 ที่ชอบฟังมาก อาจสรุปได้ว่าเพลงไทยสากลหรือดนตรีไทยสากลเป็นที่นิยมสำหรับครวัเรื้อนในเขตเทศบาลอย่างเช่นหมอลำซึ่งเป็นที่นิยมนอกเขตเทศบาล ประชาชนในและนอกเขตเทศบาลฟังรายการข่าวเกือบเท่า ๆ กันคือร้อยละ 92 และร้อยละ 89 ตามลำดับ แต่ระดับของความสนใจและชอบของครวัเรื้อนเหล่านั้นต่ำมาก มีเพียงร้อยละ 40 ของครวัเรื้อนในเขตเทศบาลเท่านั้นที่สนใจและชอบฟังข่าวราชการและข่าวท้องถิ่น ส่วนนอกเขตเทศบาลมีจำนวนร้อยละ 52 ที่สนใจและชอบรายการข่าวเหล่านี้ ตามที่คาดหมายไว้ประชาชนนอกเขตเทศบาล ฟังรายการเกี่ยวกับเกษตรมากกว่าในเขตเทศบาลคือร้อยละ 94 และร้อยละ 60 แต่ถึงแม้จำนวนครวัเรื้อนจะฟังในอัตราร้อยละที่สูง แต่ความชอบหรือสนใจในรายการจริง ๆ แล้วค่อนข้างต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนอกเขตเทศบาลควรมีผู้สนใจในรายการเกษตรมากกว่านี้ ละครวัเรื้อนมีผู้ฟังนอกและภายในเขตเทศบาลในอัตราเกือบเท่า ๆ กันคือร้อยละ 82 และ ร้อยละ 78 ตามลำดับ ความสนใจที่มีต่อรายการละครนั้นนอกเขตเทศบาลให้ความสนใจมากกว่าในเขตเทศบาลเล็กน้อยคือร้อยละ 61 และร้อยละ 56 ของจำนวนครวัเรื้อนที่รับฟังทั้งหมด

ในปี พ.ศ. 2513 ไพพร เล็กอุทัย³ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การสำรวจรายการ การศึกษาทางวิทยุกระจายเสียงในจังหวัดพระนคร" ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบ ปริมาณรายการการศึกษาทั้งรายการทั่วไป และเพื่อทราบความคิดเห็นของครูและนักเรียน ที่มีต่อรายการของสถานีวิทยุแห่งประเทศไทย ททท.ภาคปกติ วิทยุศึกษา และ 1 ปณ. วิธีดำเนินการวิจัยได้ทำการสำรวจรายการวิทยุกระจายเสียงในเดือนมกราคม พ.ศ. 2513 และส่งแบบสอบถามเกี่ยวกับความสนใจและความคิดเห็น ประโยชน์ที่ได้รับจากการฟัง รายการวิทยุกระจายเสียงไปยังครูและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในพระนครจำนวน 10 โรงเรียน ผลการวิจัยปรากฏว่าสถานีวิทยุศึกษาจัดรายการการศึกษามากกว่ารายการทั่วไป ส่วนสถานีอื่น ๆ จัดรายการการศึกษาน้อยกว่ารายการทั่วไป การฟังรายการวิทยุกระจาย เสียงของครู ครูฟังวิทยุกระจายเสียงทุกวันในช่วงเวลา 5.00-7.00 น. และชอบฟังข่าว มากที่สุด ครูมีความเห็นว่าการข่าวและสารคดีให้ความรู้ได้มากพอสมควร และควร เพิ่มรายการการศึกษาให้มากขึ้นอีก ทางด้านนักเรียน นักเรียนฟังวิทยุกระจายเสียงใน ช่วงเวลา 17.00-21.00 น. ในวันจันทร์ถึงศุกร์ นักเรียนสนใจรายการข่าวและสารคดี ปานกลางและมีความเห็นว่าการข่าวและสารคดีให้ประโยชน์มากพอสมควร

ในปี พ.ศ. 2517 สุรชาติ หินานนท์⁴ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความต้องการ ของชาวประมงทะเลเกี่ยวกับรายการวิทยุเพื่อการศึกษา" ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจ

ศูนย์วิทยุทรัพยากร

³ ไพพร เล็กอุทัย, "การสำรวจรายการการศึกษาทางวิทยุกระจายเสียงใน จังหวัดพระนคร," วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513.

⁴ สุรชาติ หินานนท์, "ความต้องการของชาวประมงทะเลเกี่ยวกับรายการวิทยุ เพื่อการศึกษา," วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517.

ความต้องการของชาวประมงทะเลในค่านิยมความสนใจ ความพร้อมในการฟังรายการวิทยุ เพื่อการศึกษา โดยใช้แบบสอบถามกับชาวประมงทะเลในจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัย ปรากฏว่าชาวประมงทะเลสนใจรายการข่าวและรายการความรู้ที่เกี่ยวกับการประมงเป็นอย่างมาก สำหรับรายการบันเทิงนั้นสนใจเพลงลูกทุ่งมากกว่ารายการอื่น

จากผลการวิจัยของสำนักงานสถิติแห่งชาติ และคณะนิเทศศาสตร์ ดังได้กล่าวมาแล้ว จะเห็นว่าเวลาที่ประชาชนฟังรายการวิทยุกระจายเสียงทั้งในและนอกเขตเทศบาลในแต่ละภาคใกล้เคียงกันมาก แต่ในภาคกลางปรากฏว่าประชาชนที่อยู่นอกเขตเทศบาลฟังรายการวิทยุกระจายเสียงในช่วงเวลาที่แตกต่างจากประชาชนในภาคอื่น ๆ จึงน่าจะได้มีการวิจัยสำหรับเรื่องนี้ในภาคกลางโดยเฉพาะ ส่วนในเรื่องความนิยมในรายการวิทยุกระจายเสียง ปรากฏว่ารายการที่ประชาชนในและนอกเขตเทศบาลมีความนิยมแตกต่างกันมากคือ รายการเพลงไทยสากลหรือดนตรีไทยสากล กับ รายการเพลงลูกทุ่ง อนึ่ง จากผลการวิจัยของไพพร เล็กอุทัย และ สุรชาติ หินานนท์ มีข้อนาสังเกตว่าประชาชนที่มีพื้นฐานการศึกษาและอาชีพแตกต่างกันฟังรายการวิทยุกระจายเสียงในเวลาแตกต่างกัน และนิยมรายการแตกต่างกันด้วย จึงน่าจะได้ทำการวิจัยเฉพาะลงไปว่า ประชาชนในภาคกลางซึ่งมีความแตกต่างกันระหว่างบุคคลในเรื่อง เพศ อายุ และพื้นฐานการศึกษา มีความนิยมรายการวิทยุกระจายเสียงแตกต่างกันหรือไม่มากนักเพียงใด

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย